

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt III. De Inuentario quoad Præuentionem. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

13. Possunt etiam decreta scribi per substitutos vel iuvenes notarios, qui quicquid agunt hoc faciunt nomine notarii principalis, vt notat post. loco cit. num. 29.
14. Verumtamen statuto presentis ciuitatis tantum est lib. 1. rub. 20. artic. 20. vt notarius habens officium in aliqua curia presentis ciuitatis non recedat à dicta Ciuitate die qua curia tenebitur nisi relicto substituto bene instructo ad referendum statum causarum.
- Quod si sint in presenti ciuitate, tenentur per se vel substitutos interesse singulis audiendiis, vt tantum fuit eodem statuto lib. 2. rub. 1. De curia tenenda, art. 3.
15. Regula igitur generalis est, quod Notarius semel electus sine causa remoueri non potest, nec alius præter eum in causa scribere quandiu causa durat, vt præter supra citatos tradit Castr. in leg. testamenta omnia 18. Cod. de Testam. Bald. in l. 2. in fin. vers. Idem in tabellione. n. 9. C. quomodo. & quando. Ind. & in ant. sed Index. C. de sac. Eccl. Boer. dec. 258. n. 2. in fin. & post ipsos Grat. discept. Forens. c. 167. num. 17. & 19.
16. Sed quæro si Notarius qui debet scribere in causa sit impeditus vel suspectus, quis alium deputabit? Addit ad Bald. in d. l. 1. C. de Sporul. tenet facultatem eligendi alium notarium spectare ad iudicem causæ: & generaliter quod electio notarii spectet ad iudicem, tenet Fel. in d. c. quoniam contra, de probat. n. 4. Barbof. in eod. c. n. 4. Francisc. Aretin. Conf. 33. num. 5.
17. Contrarium tamen tenet Bart. in l. 1. ff. de Offic. Consul. n. 4. Sed ibi propriè loquitur de tabellione rogato vt conficiat instrumentum, sed Additio ibid. vult facultatem eligendi spectare ad iudicem quando agitur de notario causæ in foro contentioso.
18. Quicquid sit de iure, apud nos obseruatur quod electio notarii spectat ad actorem in prima instantia, & ad appellantem in causa appellationis, quod si notarius allegetur suspectus, probatis causis; alius in eius locum subrogatur contra quem nulla militet causæ suspitionis, ad electionem illius partis quæ talem notarium iam elegerat, seu notarii à quo causæ aufertur ex capite suspitionis. Et ad rem facit statutum Auenionense lib. 2. rub. 9. art. 30. versic. Et viceat altori.
19. Quod autem supra dictum est omnia acta iudicialia debere scribi per Notarium causæ, aliàs nulla esse & inualida, limitatur vt non procedat, si iudex eoram quo causæ pendet, committat notario causæ aliquid faciendum de dicta causæ in quo ipse scribit, talis enim commissio debet per alium scribi & non per se ipsum, secundum magis communem Doctorem opinionem in d. cap. quoniam contra. Cum aliis citatis per Boer. dec. 258. n. 4.
20. Si tamen commissio scripta & subscripta esset manu eiusdem Graffarij cui ipsa dirigitur, valida esset, si iudicis signo manuali signata esset, vt testatur Guid. Pap. dec. 126. & post ipsum Boer. dec. 258. n. 3. qui tamen Guid. Pap. hoc non dicit de subscriptione iudicis.
21. Itaque consultius est, vt subscriptio decreti commissionis factæ notario causæ fiat per alium, iuxta ea quæ mox dicta fuere, & præter citatos tradit Papon. lib. 6. tit. 6. des Gressiers, Arrest 6. Alex. & ibi Adden. Conf. 213. n. 6. vol. 2. Super hoc tamen pronum fuit per statutum Auenionis, vt credatur notario in casibus per statutum expressis lib. 2. rub. 9. artic. 5.
22. Supradicta omnia locum habent quoad notarios

seu Graffarios curiarum vbi non adsunt Barones & feudatarij Principis habentes merum & mixtum imperium & omnimodam iurisdictionem, qualem habent fere omnes feudatarij S. D. N. Papæ in Comitatu Venassino, (secus est in locis vbi tales feudatarij iurisdictionem non habent omnimodam, vel saltem solam iurisdictionem Ciuilem, vel etiam criminalem limitam,) tales enim omnimodam iurisdictionem habentes possunt creare & deputare notarium & scribam actorum iudicialium, l. 1. ff. de Iurisd. omn. Ind. c. statutum, §. notarium, de rescript. in 6. & ita intelligendus est Abb. in c. Cum P. tabellio, de fid. instrum. n. 7. & ibi Felin. q. 10. dum dicit Dominos iurisdictionales posse creare tabelliones, nisi tamen obstaret contrarium statutum, vel regulamentum, seu consuetudo legitime præscripta, Purpur. conf. 593. per totum.

Omnia autem acta iudicialia, quæ sunt in terris Baronum & Dominorum iurisdictionalium, debent scribi per Notarium & actuarium à Domino loci deputatum, & non per alium, alioquin fidem non facerent, Purpur. d. Conf. 593. n. 4. Cancer. lib. 1. var. res. c. 2. n. 60. 61. & 62. in nouis.

Quod si dominus iurisdictionalis non deputauerit notarium qui acta curiæ conscribat, tunc Index seu Baiulus ipsius Domini non poterit quidem deputare, seu creare aliquem notarium publicum, sed deputabit duos probos viros qui scribant acta iudicialia, & illis fides adhibebitur propter auctoritatem publici Magistratus, vt censet Pacian. de probat. lib. 2. cap. 21. num. 54.

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

De Inuentario quoad Præuentionem. Vbi explicatur ex inuentario nullam regulariter oriri præuentionem. Traditur tamen cautela Bertrandi, ad præueniendum. Item Notariū quoad actum ipsius inuentarij sic præuenisse, vt alius adhiberi non possit. Nisi tamen bona essent extra ciuitatem posita. Notarium alterius curiæ in inuentario scribere & sic præuenire non posse. Nuncios & executores curiæ ad libitum mutari posse, & ea ratione inter ipsos cessare præuentionem, non tam de iure quam ex consuetudine. Quis sit iudex competens in materia inuentarij iudicialis. Agitur de controversia circa inuentaria inter notarios Palatij, & Curie S. Petri Auenionen. Denique deciditur vtrum alius notarius quam is quem testator deputauit, inuentarium scribere possit, & an tale inuentarium sit validum. Ex quibus arguatur electam fuisse industriam personæ Notarij, cui testator commisit confessionem inuentarij post mortem suam.

S V M M A R I V M.

- 1 Inuentarium nullam tribuit præuentionem.
- 2 Cautela ad causam fauore heredis cum beneficio Inuentarij præueniendam.
- 3 Notarius qui incepit scribere Inuentarium, non potest mutari.
- 4 Idem Notarius idemque testes à principio ad finem Inuentarij de iure sunt adhibendi. Fallit iusto existente impedimento, n. 6.
- 5 Francisci Procell. de Inuentario, locus correctus.
- 7 Inuentarium per alium notarium continuari potest, si bona sint extra ciuitatem.
- 8 Officiales & executores ad libitum mutari possunt, ex consuetudine.
- 9 Notarius scribens Inuentarium debet esse in ministerio iudicis cuius mandato illud fit.
- 10 Contrarium, n. 10.
- 11 Defertur prior opinio, n. 11.
- 12 Quid in hoc seruetur de consuetudine.
- 13 Quid ex statuto Auenionis.
- 14 Notarius alterius curie non potest in Ciuitate Auenionen. scribere inuentaria in illa curia in qua non habet officium.
- 15 Inuentarium heredis non est actus iudicialis.
- 16 Inuentarium curatoris est actus iudicialis.
- 17 Inuentarium est actus voluntaria iurisdictionis.
- 18 Inuentaria coram Principe fieri possunt.
- 19 In Gallia cuius auctoritate fiant inuentaria.
- 20 Inuentarium potest fieri coram iudice delegato.
- 21 Index competens quis sit in materia Inuentarij.
- 22 Index domicilij heredis regulariter aduendus est pro inuentario.
- 23 Per procuratorem etiam potest continuari inuentarium.
- 24 Grassarij curie Palatii Apostolici obtinuerunt pro confectioe Inuentariorum aduersus Grassarios curie ordinariae in possessorio.
- 25 Notarius testamento deputatus an scribere debeat inuentarium priuatum quoad alios.
- Et ex quibus argui possit, electum fuisse illum in industriam.
- 26 Industria persona ex quibus electa dicatur.

VERITVR Vtrum inuentarium tribuat præuentionem iudici vel notario qui ad illius confectioem procedere cepit? Ad hanc quæstionem Bertrand. respondet ex inuentario nullam induci præuentionem, imò nec sufficere quod heres aduendo hereditatem cum beneficio inuentarij imploret iudicis officium, vt sibi rem aliquam, vel res aliquas hereditarias assignet pro legitima & trebellianica & alijs suis detractionibus: & ideo ꝑ consulit quod heres ponat bona defuncti in discussione generali, & curet vocari omnes creditores ad vnum tribunal, & eis inhiberi ne per alias curias ipsum molestant, quæ tamen inhibito non posset obtineri propter simplicem aditionem cum beneficio inuentarij, etiam si heres peteret sibi assignari bona pro suis detractionibus, vt explicat Bertrand. *conf. 304. n. 6. vol. 1. prior.* Sed de materia iudicij vniuersalis vel generalis quando faciat cessare alia iudicia particularia fusijs agemus c. 10. num. 7. & seq.

Et sanè ex inuentario nulla potest induci præuentione nisi quoad Inuentarium ipsum, vt nullus alius notarius inuentarium perficiat, nisi qui illud scribere incepit, cum de iure inuentarium ab vno duntaxat eodemque notario fieri debeat, secundum Angel. in l. 1. C. de sportul. & bene per Gloss. in §. si vero absunt, in Auth. de hered. & falcid. in verb. Inuentarium, in fin. vbi dicit, ꝑ Eundem notarium eosdemque testes à principio ad finem inuentarij adhibendos esse: quod etiam tenuit Francisc. Porcellin. *inter tract. de Inuentar. q. 30. n. 10.* ꝑ Vbi aduertendum est ex errore impressoris pro verbo (Non) legendum esse verbum (Notarius hoc pacto, debet tamen idem notarius semper adhiberi. Eiusdem sententia fuit Roland. *inter tract. diuers. de Inuent. q. 102. ꝑ* qui limitat nisi notarius semel adhibitus haberet aliquod legitimum impedimentum, vel bona essent in diuersis locis, Monticul. *inter d. tract. de inuentar. q. 250. n. 24. & 25.*

Quod tamen vltimum non procederet in inuentarijs, quæ fiunt in hac ciuitate de bonis immobilibus, quorum descriptio sufficit iuxta designationem per heredem, aut alium eius nomine faciendam.

Si autem ageretur de bonis mobilibus, vel se mouentibus extra ciuitatem, & illius territorium existentibus, mitti debet notarius causæ, vel committitur notario loci vbi erunt bona mobilia & per se mouentia ad electionem heredis inuentarium facientis, vt habetur l. 1. stat. rubr. 63. de inuent. art. 2.

Quæ dicta sunt de notarijs in confectioe inuentarij non mutandis, non habent locum in officialibus & executoribus, quicquid dicat rex. in l. 1. C. de sportul. quia generalis consuetudo est contra illud textum, vt dicit Bald. & alij in ead. leg. 1. quotidie enim assumuntur noui nuntij, cursores, vel executores beneficijs, & modo vnus, modò alius. Sed & totus ille titulus C. de sportul. apud Gallos abrogatus est, teste Automn. in not. ad ipsum tit.

An autem in confectioe inuentarij adhiberi debeat notarius qui sit in ministerio illius iudicis, de cuius mandato fit inuentarium: Affirmatiue respondendum esse existimauit Monticul. *inter tract. de inuentar. q. 230. n. 22.* & Phanuc. *ibid. quæst. 240. num. 65.*

Sed tamen Roland. à Vall. *inter cosd. rr. q. 125. n. 6.* & 7. Existimauit inuentarium heredis posse scribi per alium notarium quam per illum qui præest actis, cum inuentarium sit actus fori, sed extra iudicium partibus præsentibus fieri possit, fatetur tamen quod si inuentarium non possit fieri aliter quam in iudicio, necesse esset quod in eo scriberet notarius actorum & curiæ illius cuius auctoritate proceditur ad inuentarij confectioem, sed tamen ipsimet Roland. d. q. 125. n. 11. fatetur consultus esse, vt inuentarium fiat coram iudice: post Corn. in l. fin. C. de iur. delib. in pr. n. 9. in 4. requisito.

In hac quæstione controuersa, in qua multi Doctores existimant iudicis præsentiam in Inuentario esse necessariam, alij vero negant, Fachin. *contr. iur. lib. 4. c. 36.* negatiuam sententiam veriorẽ existimat, ea ratione, quia nimis indecens & molestum esset, iudicem occupari in ea re, quæ plures dies plerumque requirit, & quia in l. ult. C. de iur. delib. & in Auth. de hered. & falcid. & in leg. tutores 24. C. de Adm. tutor. hoc solum requiritur quod inuentarium solemniter fiat, & in præsentia publicarum personarum, nec vlla de iudice sit mentio.

Ex consuetudine sufficit, vt fiat coram notario absque præsentia iudicis, nisi agatur de ampla hereditate, quo casu necessariam esse iudicis præsentiam

tiam testatur Francisc. Barry. in tract. de success. libro 1. tit. quæ obseruanda sint in confect. inuent. num. 8. vbi ponit formam & praxim conficiendi inuentarij in Gallia.

13 Sed ista quæstio cessat in præfenti Ciuitate Aenionen. in qua inuentarium debet inchoari, & perfici auctoritate iudicis, ita tamen vt eius continuatio Notario causæ committatur per iudicem, & sic cessat inconueniens allegatum à Fachin. d.c. 36.

14 Hoc præsupposito sequitur, non posse inuentarium in hac Ciuitate fieri in curia ordinaria, nisi scribente Notario illius curiæ, nec similiter in curia Palatij nisi scribente notario illius tribunalis, vt post Corn. in d. l. final. in pr. † Cod. de iur. delib. tradit Roland. d. q. 125. n. 6.

15 Ex sui tamen natura, inuentarium quod sit ab hærede, esse actum extraiudiciale existimauit Salic. d. l. final. §. sin autem dubius, n. 9. Cod. de iur. delib.

16 Bertrand. conf. 125. n. 4. vol. 7. † licet contrarium asserat habere locum in inuentario curatoris in quo iudicis decretum de necessitate requiritur, iuxta Montic. d. q. 130. n. 12. Polyd. Rip. de noctur. temp. c. 146. num. 2. vbi de magis communi testatur, Valasc. con. sult. 5. 2. n. 25.

17 Quicquid sit, inuentarium semper est actus vo-

18 luntariæ iurisdictionis, & non contentiosæ, † potestque fieri, vel coram iudice ordinario, vel coram Principe, vt nominatim ait Cagn. in l. si quis maior. Cod. de transact. vbi dicit, quod si adeatur Index ordinarius, cautius est deinde impetrare con-

19 firmationem à Principe, † quæ cautela in Gallia maxime seruatur, in qua beneficium inuentarij à solo Rege impetratur, vt videre est ex Papon. in re. coll. arrest. lib. 2. tit. 10. art. 12. Quod obseruatur in prouincijs Galliarum quæ eo iure consuetudinario reguntur.

20 Potest etiam fieri inuentarium coram iudice delegato, iuxta Bald. in auth. sed cum testator, C. ad leg. falcid.

21 Et in materia Inuentarij hæredis Index competens ille dicitur, quem adire deliberauerit hæres: Salic. in d. l. final. §. sin autem dubius, num. 9. Cod. de iur. delib.

22 Et cum inuentarium sit actus solius hæredis, index ordinarius inuentarij dicitur ille, qui est index domicilij hæredis licet bona hæreditaria alibi sita sint, & hæres delata hæreditate potest inchoare inuentarium in loco sui domicilij cum protestatione addendi quæ alibi sita sunt, vt post Guid. ait Phau. inter d. tract. de Inuentar. q. 240. num. 75. † Et potest hæres inuentarium per se, vel per procuratorem facere in loco vbi bona sita sunt, teste Roland. in d. tract. q. 112.

23

24 Et per has rationes alias fuit dictum Graffarios Tribunalis Palatij, posse conficere inuentaria cumulatim cum notariis Curtiæ ordinariæ S. Petri, & inter ipsos locum esse præuentioni, atque ita obseruatum ab illo tempore, nempe anno 1614. Et tunc inuentarium Ill. quondam D. Pompeij Catilina (dum viueret) militum pedestrium coh. tis Pontificiæ perfecti, fuit confectum per Ill. Dominam Christiānam Catilina, seu Ill. D. Franciscum d'Orleans Dominum loci Bedoyiti eius maritum, scribente notario Palatij. Idemque fuit obseruatum, & obseruatur quotidie in alijs inuentarijs, licet reclamantibus notarijs Curtiæ ordinariæ S. Petri, quorum iuribus in petitorio ne præiudicare nolle declaro, propterea sententiam Eminentiſſ. Bon. mem. Cardin. Philonardi, scribente D. Ioann. Anton. Fabri die 15. Ianuarij 1614. in illis verbis, stante possessione tribu-

Sanlegerius de Prauent. Indic.

nalis D. Auditoris, & quod non versamur in casibus comprehensis in bulla Pij IV. concessa super priuilegijs Curia S. Petri.

Anno 1614. & die 15. Ianuarij apud Aetā D. du Gay notarij inserta in causa editionis hæreditatis Ill. D. Pompeij Catilina Colónelis, &c.

Illustrissimus & Reuerendissimus D. Cardinalis, Iuditis partibus, & earum hinc inde oppositionibus, mandauit coram Domino Auditore procedi ad vltiora, in confectioe inuentarij hæredum quondam D. de S. Aman, de quibus agitur, stante possessione tribunalis prædicti D. Auditoris, & quod non versamur in casibus comprehensis in bulla Sanctissimi Domini Nostri Pij Papæ IV. concessa super priuilegijs dictæ Curia temporalis, & quoad prouisionem tutorum & curatorem quibz dicti Domini Iudices ordinarij eiusdem curia S. Petri, in eis procedant prout fecerunt huc vsque, & quod in præfatis causis inuentariorum non recipiantur maiores expensæ in tribunali Palatij, quam in dicta curia S. Petri. Card. Philonardus.

A quo decreto fuit appellatum per Illustris. & Magnificos DD. Consules, in quantum facit contra priuilegia Ciuitatis die 23. Ianuarij eiusdem anni apud acta eiusdem D. du Guy.

Quid si testator mandauerit hæredi, vt conficeret Inuentarium scribente Sempronio Notario, dictusque Sempronius tempore inuentarij, mortuus sit, aut etiam hæres nolit illum notarium rogare de Inuentario, vtrum inchoato per alium notarium inuentario dicatur inducta præuentioni in præiudicium illius qui à testatore fuerat deputatus.

In hac quæstione ego alias consului, antio 1632. hæredem non teneri, procurare, vt inuentarium fieret ab eo quem testator nominauerat, & licet in illo casu notarius à testatore deputatus iam esset mortuus, & sic rogari non posset, idem tamen dicendum esse existimo quamuis notarius viueret, & inuito hærede inuentarium conficere vellet, quia cum confectio inuentarij non sit res in qua magna cadat industria, potest explicari per alium: † quando enim non agitur de negotio arduo, nunquam censetur electa industria personæ, cum per alium recte & facile explicari possit: confectio autem inuentarij est huiusmodi, cum non desint plurimi notarij admodum periti & capaces conficiendorum instrumentorum & præsertim inuentariorum: ad quod allegabam Menoch. conf. 93. n. 34. & seq. vol. 1. Gratian. dec. 135. n. 15. Cum agatur de re certa & determinata, in cuius declaratione, vel explicatione non exigitur magna industria personæ, vt ibid. explicat Grat. & bene Rota dec. 38. num. 34. & multis seq. part. 6. recentior.

Sed tamen licet verum sit regulariter non teneri electam industriam personæ quando non agitur de negotio arduo & difficili, vt per Menoch. in conf. 93. hic citato numero 34. Mascard. de probat. conclus. 595. num. 1. & seqq. tamen ex coniecturis contrariis præsumitur electam fuisse industriam personæ, & propterea videtur quod tali casu inuentarium non debeat fieri per alium, quam per eum qui deputatus fuit à testatore: veluti si testator dixerit se multum confidere de persona talis Notarij: ex notatis per Menoch. lib. 2. præf. 21. n. 17. Idem si dictum fuisset quod talis Notarius inuentarium

B conficiat

conficiat, & nullus alius: Menoch. *ibid.* n. 10. & 11. & lib. 6. *presumpt.* 9. 2. per tot. maxime n. 14. Cyriac. Nig. *contr.* 115. n. 4. & 5. Gaill. lib. 1. *obser.* 97. n. 3. & *segg.* ubi dicit n. 6. quod si dictum fuerit quod quis confidit de certa persona ratione talis confidentia: censetur electa illius industria, & ideo alias consului quod cum contra Notarium à testatore deputatum ad conficiendum inuentarium, nulla posset per heredem allegari causa suspitionis, nullumque nouum interueniret impedimentum, inuentarium fieri debebat scribente eodemmet Notario per testatorem deputato, quia testator declarauerat se multum confidere de tali Notario, & velle quod nullus alius præter ipsum reciperet instrumentum inuentarii, idque per iura & auctoritates superius allegatas.

CAPVT IV.

ARGVMENTVM.

De relationibus nunciorum & appetitorum. De necessitate harum relationum. Quis Notarius vel Graffarius illas recipere debeat: Et de quæstione agitata inter Notarios Comitatus Venaissini, & Graffarios curiarum ordinariarum circa receptionem huiusmodi relationum. Quid in ea fuerit decisum quoad possessorium summatisimum. Relationes istas à remissione illarum penes acta robur accipere. Nec sufficere quod postea constet de relatione. Quæ sit vis & effectus relationis nuntij.

SUMMARIVM.

1. Relatio nuntij apud acta est necessaria in qualibet executione.
- Et Index debet esse certus ex actis de illa relatione alias tota processura est nulla.
- Relationis nuntij fides adhibenda est. Et quid si dicat se misisse in possessionem bonorum certa persone, utrum illi credatur.
2. Relatio nuntij si fiat extra acta debet remitti in actis.
3. Relationes executionum utrum fieri debeant apud Graffarios curie ordinariae loci ubi sit executio quando agitur de executione facta auctoritate superioris.
4. Iuris assistentia non operatur manutentionem alio existente in possessione.
5. Princeps non solet litigare spoliatus.
6. Notarii omnes habent officium à Principe.
7. Assistentia iuris communis quoad possessionem quando locum habeat.
8. Sola assistentia iuris communis non sufficit ad obtinendam manutentionem.
9. Deputatio Graffarii in certo loco est actus iurisdictionis.
10. Deputatio Graffarii in certa curia debet intelligi quoad acta illius curie.
11. Notarii feudatariarum non possunt acta recipere extra suam curiam.

12. Relationes sumunt robur à remissione apud acta curie.

NON sufficit fieri executiones, pignorationes, subhaftationes, & similia, nisi de illis constet per relationem nuntij, & executoris apud acta, Ant. Nig. in *tract.* de ind. pign. c. 28. n. 2. per text. in cap. quoniam contra. de probat. Ruin. *conf.* 102. lib. 5. n. 8. circa med. idem Niger de relatione proclamatum c. 1. §. 8. n. 3. in *tract.* de subhaft. post Muscatel. in *prax.* part. 3. verb. *venduntur*, n. 89. Idem resoluit Bartol. in l. in hac autem, §. non defendi, ff. quibus ex caus. in *possess.* earum: n. 2. ubi dicit, quod si index commiserit nuntio, ut citaret aliquem ad comparandum tertia die, nuntius citauit quidem, sed non fecit relationem; postea vero idem Index, eum qui citatus fuit, declarauerit contumacem, & propter talem contumaciā, actorem mittendum esse in possessionem bonorum contumacis; quia missione facta, nuntius fecit suam relationem; talis processura est nulla ipso iure: quia licet reus esset vere contumax, non tamen illi constabat ex actis de tali contumacia: idem concludit in l. multum, n. 4. ff. de condit. & demonst. rat. dicens, quod Index de eo debet facere mentionem in sententia missionis in possessionem, & quod de citatione constet ex actis: plures citat Grat. *discep. forens.* c. 503. n. 12.

Neque obstant tradita *ibid.* per Grat. n. 13. & *segg.* ubi videtur contrarium concludere.

Primo, quia in casu Gratiani multa specialia concurrerant: nam supponebatur relationem nuntij verè factam esse, & apud acta remissam, sed fuisse deperditam, & illius commissionem probari. Item constabat iudici per depositionem testium, quod citatio verè facta & executioni demandata fuerat: qui sunt casus speciales ab eodem Gratiano considerati. Regulariter itaque de relatione nuntij debet in actis causæ constare, antequam quis contumax declaratur: Vant. de nullit. ex defect. citat. n. 146. Carpan. in *statuta Mediolani* parte 1. c. 1. num. 171. Istæ autem relationes nunciorum debent esse clare & certæ, teste Alex. *conf.* 2. n. 6. lib. 3. Cyriac. *controu.* cap. 143. n. 7.

Facta legitima relatione, nuntio plena fides adhibenda est, Merlin. *dec.* 803. n. 5.

Quid si referat se aliquem misisse in possessionem talium prædiorum, per quondam Titium defunctum possessorum, utrum in hoc credatur nuntio? Tres casus distinguendi sunt: *Primus*, quando constat quod verè, & sine dubio defunctus illa bona possidebat, & hoc casu creditur eius relationi. *Secundus*, quando constat quod illa bona possidebantur per Tertium, & tunc nuntio credendum non est, quia non potest præiudicare iuri vel possessioni tertij. *Ultimus* casus est, quando versamur in dubio, & hoc casu eius relationi fides adhibenda est donec contrarium probetur: quos casus ita distinguit Menoch. *remed.* 4. ad ipsc. *poss.* n. 291.

Item quaeritur utrum credendum sit nuntio dicenti se pecunias sequestrasse in manibus alicuius debitoris, qui respondit, *Qu'il se gardera de se mesprendre?* Resolendum est, eum, qui sic nuntio arrestanti respondet, cogendum esse ad solutionem: & in hoc credi nuntio referenti, quamuis aduersus talem relationem admittatur probatio in contrariū, sed tamen interim per modum prouisionis debitorem condemnandum esse ad solutionem dum de veritate debiti disputatur, ut decisum testatur Faber in *Cod. libro quarto de fin. 8. titul. 8. quomod. fise.*